

Materiál na Zasadnutie Obecného zastupiteľstva v Radzovciach dňa 20.11.2025

Predkladateľ: Ing. Eva Balážová, PhD., hlavná kontrolórka obce

Návrh na uznesenie:

Obecné zastupiteľstvo v Radzovciach prerokovalo a berie na vedomie:

Odborné stanovisko hlavnej kontrolórky obce Radzovce k návrhu rozpočtu na roky 2026, 2027 a 2028

Odborné stanovisko k návrhu rozpočtu obce Radzovce na roky 2026, 2027 a 2028

V súlade s §18 f, ods.1, písm. c/ zákona č. 369/1990 Zb., o obecnom zriadení v platnom znení, predkladám stanovisko hlavnej kontrolórky k návrhu rozpočtu obce Radzovce na roky 2026, 2027 a 2028.

Návrh viacročného rozpočtu obce na roky 2026, 2027 a 2028 vychádza zo zákonov, ktoré platia pre rozpočtové hospodárenie obcí, a ktoré sa dotýkajú viacerých oblastí tohto hospodárenia. Tento návrh rozpočtu sa predkladá na schválenie Obecnému zastupiteľstvu v čase, keď už bol Národnou radou SR schválený rozpočet verejnej správy na roky 2026, 2027 a 2028, teda rozpočtové rámce pre miestne samosprávy sú v ňom zákonom definované. Rozpočtové hospodárenie je upravené najmä v nasledovných zákonoch:

- Zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení;
- Zákon NR SR č. 523/2004 Z.z., o rozpočtových pravidlách verejnej správy, v znení neskorších zmien a doplnkov; - Zákon NR SR č. 564/2004 Z.z., o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v platnom znení;
- Zákon NR SR č. 582/2004 Z.z., o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady v platnom znení;
- Zákon NR SR č. 564/2004 o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, v platnom znení;
- Zákon NR SR č. 583/2004 Z.z., o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, v znení neskorších zmien a doplnkov;
- Zákon NR SR č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení, v platnom znení;
- Ústavný zákon NR SR č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti.

V nadväznosti na uvedené právne normy, na základe posúdenia, je možné konštatovať, že predkladaný návrh viacročného rozpočtu obce Radzovce na roky 2026, 2027 a 2028 je spracovaný v zmysle platných predpisov a zohľadňuje ukazovatele obsiahnuté v návrhu štátneho rozpočtu a predovšetkým, z pohľadu rozpočtových príjmov obcí z výnosu daní z príjmov fyzických osôb ako podielovej dane na predmetné roky, zo septembrovej prognózy výnosu dane z príjmov fyzických osôb z MF SR a konfrontované aj prognózov z Rady pre rozpočtovú zodpovednosť. Zdôrazňuje vzťah medzi očakávanými rozpočtovými príjmami a výdavkami a zároveň očakávanými výstupmi a výsledkami obce za uvedené rozpočtové

obdobie. Zostavenie návrhu rozpočtu vychádza z posúdenia vývoja príjmov a výdavkov v predchádzajúcom období, očakávaných plnení na základe oznámení štátnych inštitúcií a plnení a čerpaní rozpočtu k 31. 12. 2025. Dôležitým je aj monitoring vývoja inflácie, cien tovarov a služieb, najmä energií a stavebných materiálov.

Vzhľadom na termín konania zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Radzovciach dňa 20.11.2025 konštatujem, že podmienka §9 ods.2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení, bola splnená. Toto stanovisko vychádza z posúdenia predkladaného návrhu viacročného rozpočtu na roky 2026 – 2028, ktorý bol spolu s návrhom zverejnený na úradnej tabuli obce dňa 5.11.2025.

Návrh viacročného rozpočtu, členeného osobitne na roky 2026, 2027 a 2028 je rozdelený na bežný rozpočet, kapitálový rozpočet a finančné operácie. Pre väčšiu prehľadnosť a požiadavku poslancov je návrh rozpočtu predkladaný na rokovanie obecného zastupiteľstva vo forme položkového rozpočtu zostaveného v súlade s rozpočtovou klasifikáciou, podľa ekonomického triedenia príjmov a výdavkov. Nemá programovú štruktúru, ale uplatňuje sa výnimka zo zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ktorá platí pre obce do 2 000 obyvateľov.

Pred zástupcami obce stojí náročná úloha - pripraviť, predložiť a schváliť rozpočet obce na rok 2026 a viacročné rozpočty v podmienkach značnej miery legislatívnej neistoty. Predovšetkým ide, okrem implementácie ustanovení konsolidačných opatrení z balíku č. 3 vlády SR, aj o otázku uplatnenia dlhovej brzdy vyplývajúcej z ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti v z.n.p. Cieľom ústavného zákona je zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť hospodárenia SR, zlepšiť transparentnosť a efektívnosť vynakladania verejných prostriedkov a podporiť dlhodobú konkurencieschopnosť SR.

V ústavnom zákone sú uvedené aj sankcie dlhovej brzdy, ktoré podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, v reáliách by aj mali platiť od 22. novembra 2025, po skončení 24 mesačnej výnimky, čo by pre samosprávy znamenalo, že sú povinné schváliť rozpočet na rok 2026 s výdavkami vo výške rozpočtovaných výdavkov roku 2025 s vyrovnaným alebo prebytkovým saldom - bez finančných operácií.

V aktuálnom Stanovisku MF SR z 23.9.20215 k príprave rozpočtu verejnej správy, rozpočtov miest, obcí a samosprávnych krajov na rok 2026 vo vzťahu k sankciám dlhovej brzdy sa píše, že: „dňa 21. novembra 2025 uplynie 24 mesačná výnimka z uplatňovania najprísnejších sankcií podľa ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, vrátane povinnosti schváliť na nasledujúci rozpočtový rok iba rozpočet s medziročne nerastúcimi výdavkami, ako aj vyrovnaný alebo prebytkový rozpočet.

S prihliadnutím na uvedené MF SR pripravuje rozpočet verejnej správy v platných zákonných podmienkach, pričom vzhľadom na očakávané obmedzenia ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti plánuje ukončenie rozpočtového procesu do 21. novembra 2025. MF SR predpokladá, že rovnako budú pri tvorbe svojich rozpočtov na rok 2026 postupovať - ako súčasť rozpočtu verejnej správy - aj subjekty územnej samosprávy, t. j. mestá, obce a vyššie územné celky. Znamená to, že subjekty rozpočtu verejnej správy, vrátane miest, obcí a vyšších územných celkov, budú v roku 2026 hospodáriť bez uvedených sankcií dlhovej brzdy v prípade, ak svoje rozpočty schvália pred 22. novembrom 2025. Povinnosť schváliť na nasledujúci rok rozpočet bez nárastu výdavkov, resp. vyrovnaný alebo prebytkový rozpočet, sa tak bude vzťahovať až na rok 2027, ak tieto sankcie budú stále aktuálne.

MF SR eviduje, že vo vzťahu k rozpočtom samospráv má odlišné stanovisko Rada pre rozpočtovú zodpovednosť. V Správe o plnení pravidiel rozpočtovej zodpovednosti

a pravidiel rozpočtovej transparentnosti za rok 2024 z augusta 2025 uvádza, že znenie ústavného zákona pri schvaľovaní rozpočtu uplatňuje prísnejšie pravidlá pre územnú samosprávu než pre vládu a parlament a preto aj pri schválení rozpočtu pred 22. novembrom 2025 bude potrebné, aby samospráva úpravou svojich rozpočtov zabezpečila ich zosúladenie so sankciami dlhovej brzdy.“

MF SR vyjadrilo zásadný nesúhlas s názorom, že ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti uplatňuje výberovo prísnejšie pravidlá pre územnú samosprávu než vládu a parlament. Ale, že práve naopak, ústavný zákon vo svojich ustanoveniach - ako i v dôvodovej správe vyjadruje požiadavku zosúladenia rozpočtov subjektov verejnej správy pri neuplatnení sankcií, pričom: *„Týmto sa zjednotí celý rozpočtový proces, ktorý bude prebiehať v „ núdzovom“ režime a zabezpečí sa spolupráca a kooperácia všetkých subjektov verejnej správy.“*

Obec Radzovce sa stotožňuje s konštatovaním, že rozpočty miestnych samospráv sú neoddeliteľnou súčasťou rozpočtu verejnej správy a bude konať v súlade s vyššie uvedeným usmernením MF SR, zostavovať a schvaľovať rozpočet obce, tak ako ďalšie subjekty verejnej správy. Zároveň konštatovala, že samotné ustanovenia ústavného zákona dotýkajúce sa uplatňovania dlhovej brzdy v podmienkach obce sú v praxi nerealizovateľné, pretože ich uplatnením by došlo ku kolízii s viacerými inými zákonnými ustanoveniami, ktoré sa viažu na činnosť samospráv.

Návrh rozpočtu obce aby bol v súlade s Ústavným zákonom č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, článok 9 Zverejňovanie údajov, uvádza, že súčasťou návrhu viacročného rozpočtu obce má byť aj schválený rozpočet na rok bežného roka a očakávaná skutočnosť a tiež skutočné plnenie rozpočtu obce za dva predchádzajúce roky. Predložený návrh rozpočtu obce na roky 2026, 2027 a 2028 neobsahuje zákonom požadované náležitosti.

V súlade s platnou legislatívou návrh rozpočtu obce sa predkladá na schválenie obecnému zastupiteľstvu v členení minimálne na úrovni hlavnej kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie. Považujem za prínosné, aby rozpočet obce Radzovce bol schválený, tak ako bol predložený, na úrovni ekonomických kategórií. Všetky ostatné podrobné údaje o položkách a podpoložkách sú v návrhu tiež. Preto je potrebné v uznesení, ktorým sa schvaľuje rozpočet obce na rok 2026 a berie na vedomie návrh rozpočtov na roky 2027 a 2028, bolo uvedené, že tento rozpočet sa schvaľuje na úrovni kategórií ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácii. V súlade s § 14 Zmeny rozpočtu a rozpočtové opatrenia zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v platnom znení, schvaľuje príslušný orgán obce zmeny na základe schválenej úrovne rozpočtu. Teda, ak je schválený rozpočet až do úrovne podpoložiek, tak každú zmenu podpoložky je potrebné vyriešiť rozpočtovým opatrením starostu alebo obecného zastupiteľstva podľa danej kompetencie. V prípade schválenia rozpočtu na úrovni kategórií, zmeny sa budú realizovať na úrovni kategórií ekonomickej klasifikácie.

Predkladaný návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42 uverejnenom vo Finančnom spravodajcovi č. 14/2004, ktorým sa ustanovuje druhová, organizačná a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v z.n.p, ktorá je záväzná pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy a Vyhláškou Štatistického úradu č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy.

Pri zostavovaní rozpočtu je podstatné reálne odhadnúť príjmy rozpočtu a realisticky zadefinovať obligatórne výdavky obce, teda také, ktoré obec musí vynaložiť prednostne na

základe povinností vyplývajúcich z §10 ods.2 zákona č. 583/2004 Z.z., na základe uzavretých zmlúv a ďalšie výdavky, ktoré obec vynaloží podľa vlastného rozhodnutia.

Zostavenie návrhu rozpočtu bolo v tomto období skutočne zložité, rozpočet je zostavený ako vyrovnaný na nulu, teda bez plánovaného prebytku. Rizikom pri jeho tvorbe a v jeho realizácii sú a budú vonkajšie vplyvy, ktoré obec nemá šancu ovplyvniť (z legislatívneho procesu, zmien zákonov, ktoré môžu znamenať aj znižovanie príjmov, nárast cien tovarov a služieb čo spôsobuje zvyšovanie výdavkov samosprávy).

Riziká, ktoré v priebehu rozpočtového roka môžu ovplyvniť vyrovnanosť bežného rozpočtu vychádzajú zo skutočnosti, že výdavková časť bežného rozpočtu je nastavená na úroveň bežných príjmov a obec nemá žiadne iné zdroje na vykrytie bežnej spotreby. Z uvedeného dôvodu za riziká v roku 2026, považujem nenaplnenie prognózy výnosu podielovej dane územnej samosprávy, resp. jej zníženie vplyvom konsolidácie a vyššie čerpanie rozpočtu bežných výdavkov z dôvodu vyššieho rastu cien, najmä vplyvom konsolidačných opatrení a ďalších nových legislatívnych povinností pre samosprávy, na ktoré nie sú zabezpečené finančné krytie zo strany štátu. Významná časť rozpočtovaných výdavkov sú fixné výdavky, ich výška a rozsah sú určené legislatívou. Sú to najmä výdavky na vzdelávanie kde obec nemá možnosť, ale naopak, povinnosť úhrad a úhrady vyplývajúce zo záväzkov, do ktorých obec vstúpila v minulom období.

Ďalej bude rozpočet roka 2026 ovplyvnený legislatívnou zmenou, keď materské školy od roku 2025 prešli z originálnej kompetencie a obec ich ďalej zabezpečuje už ako prenesený výkon štátnej správy. Nový spôsob financovania MŠ zaviedol normatívne financovanie, kde finančné prostriedky sú prideľované na základe počtu detí v MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti obce a stanoveného normatívu pre príslušný kalendárny rok z rozpočtu kapitoly MSVVaM SR. Táto skutočnosť ovplyvnila percento podielu, ktoré obciam prislúchalo z výberu daní fyzických osôb tzv. podielových daní v zmysle zákona č. 564/2004 Z.z. , kde do roku 2024 obciam prislúchalo 70% podielových daní a od roku 2025, na základe legislatívnej zmeny, prislúchalo 55,1% a vplyvom konsolidácie pre rok 2026 poklesol podiel na 53%.

Výška ostatných výdavkov je ovplyvnená skutočnosťami ako sú výdavky na energie, objem mzdových prostriedkov, nevyhnutná údržba majetku a zmluvné záväzky z minulých období. Skutočne „voľne“ rozdeliteľná suma na rozvoj a dotácie je najmenšou časťou rozpočtovaných finančných prostriedkov.

Návrh celkového rozpočtu obce na rok 2026 vo výške príjmov aj výdavkov je 2 228 380 € a je postavený ako vyrovnaný na nulu. Bežný rozpočet na rok 2026 v príjmoch predstavuje sumu 2 076 380 €, výdavky predstavujú sumu 2 091 380 € a je navrhovaný ako schodkový vo výške -15 000 €. Schodok, podľa predloženého návrhu rozpočtu, bude krytý zostatkom prostriedkov nevyčerpaných z minulých období /stravovanie/ a je súčasťou príjmových finančných operácií. Ten je plánovaný vo výške 15 000 €. Kapitálový rozpočet v príjmoch má výšku 20 000 € a vo výdavkoch dosahuje výšku 99 000 €, teda je schodkový vo výške 79 000 €. Príjmové finančné operácie majú hodnotu 132 000 € a výdavkové finančné operácie sú vo výške 38 000 €, prebytok finančných operácií predstavuje čiastku 94 000 €, tento prebytok v návrhu rozpočtu kryje už vyššie spomínaný schodok bežného rozpočtu vo výške 15 000 € a schodok kapitálového rozpočtu vo výške 79 000 €. Navrhovaný objem rozpočtu bežných príjmov a výdavkov umožňuje v úspornom režime zabezpečiť základné služby poskytované obyvateľom obce tak v originálnej ako aj prenesenej pôsobnosti, i keď pri súčasnej cenovej úrovni bežných výdavkov, vrátane cien energií, tovarov a služieb a

aktuálnej síce mierne klesajúcej inflácii, ale predpokladanom raste cien z dôvodu konsolidácie, rozpočtované príjmy a výdavky sa javia ako nie celkom isté. Možnosti použitia návratných zdrojov financovania vytvárajú predpoklad získania NFP zdrojov z fondov EÚ a iných grantových schém.

Príjmová časť rozpočtu je zostavená na základe aktuálnych prognóz MF SR a RRZ. Kritickým bodom rozpočtu v príjmovej časti sú kľúčové zdroje príjmov a to podielové dane z príjmov fyzických osôb, ktorých reálna výška bude závisieť najmä od vývoja situácie v hospodárstve SR, ale aj realizácie už schválených negatívne vplyvujúcich zmien sa rozpočtové hospodárenie obcí a skutočného výnosu z podielových daní. Preto bude potrebné dôsledne mesačne sledovať vývoj v príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu a v prípade nepriaznivého vývoja okamžite prijímať potrebné rozpočtové opatrenia, tak, aby bola zabezpečená udržateľnosť rozpočtového hospodárenia a dostatočné cash flow. Poplatková politika obce v rámci poplatku za TKO a DSO, v súlade s platnou legislatívou, má byť založená na vyváženej väzbe medzi výškou nákladov na zber a likvidáciu odpadu v obci a výškou miestneho poplatku za zber a likvidáciu odpadu. Doterajší spôsob stanovovania poplatku za zber a likvidáciu odpadov, berúc do úvahy sociálne pomery a platobnú schopnosť veľkej časti obyvateľov obce, spôsobuje nutné doplňovanie rozdielu medzi príjmami a výdavkami na túto službu z iných príjmov obce, ktoré môžu chýbať pri zabezpečovaní ďalších úloh obce. Rozpočtované výdavky na odpady pre rok 2026 predstavujú čiastku 78 000 €, pričom príjmy za miestny poplatok za odpady predstavujú v návrhu rozpočtu čiastku 48 000 €. Obec teda plánuje doplácať na túto službu 30 000 € i napriek tomu, že v predchádzajúcom období sa zvýšil tento poplatok, pričom toto navýšenie v podstate krylo iba vyššie ceny za zber, odvoz a skládkovanie odpadu. Bolo by dôležité vykonať podrobnú analýzu dát súvisiacu s celkovým procesom zberu komunálneho odpadu v rátane úrovne separácie a prijať opatrenia na efektívnejšie nakladanie s odpadom.

Plánované výdavky na dlhovú službu obce za rok 2026 predstavuje čiastku 38 000 € na splácanie istiny a 5 000 € sú úroky. Obec spĺňa obidve zákonom o rozpočtových pravidlách územných samospráv dané podmienky na dodržanie výšky dlhu obce. Obec je schopná svoj dlh plynule splácať.

Tento návrh rozpočtu je vypracovaný v intenciách prognózovania vývoja hospodárstva SR. Vlastné príjmy na tieto roky sú odhadnuté orientačne, na základe predchádzajúcich období a prognóz najmä MF SR. Z formálneho hľadiska je rozpočet spracovaný dostatočne podrobne a prehľadne. Štruktúra predkladaného návrhu rozpočtu zohľadňuje funkčnú a ekonomickú klasifikáciu a v súlade s uznesením ObZ nie je zostavený v programovej štruktúre.

Záver

Predkladané stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu viacročného rozpočtu na roky 2026, 2027 a 2028 je zamerané najmä na posúdenie súladu návrhu rozpočtu so zákonmi o rozpočtových pravidlách, ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, zásadami na zostavenie rozpočtu, na identifikáciu a rezerv plnenia rozpočtovaných príjmov a čerpania rozpočtovaných výdavkov s dôrazom na hospodárnosť, efektívnosť a účelnosť využitia rozpočtovaných finančných prostriedkov. V stanovisku som definovala riziká súvisiace s rozpočtovým hospodárením obce. Po posúdení návrhu rozpočtu na roky 2026, 2027 a 2028 konštatujem, že je spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie podrobne a prehľadne. Súčasne konštatujem, že návrh rozpočtu obce Radzovce na roky 2026, 2027 a 2028 je zostavený v

súlade s § 9 a 10 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v platnom znení. Návrh rozpočtu na rok 2026 zabezpečuje najmä financovanie základných funkcií samosprávy a preneseného výkonu štátnej správy, za predpokladu dôsledného rešpektovania právnych predpisov a dodržiavania maximálnej hospodárnosti pri vynakladaní rozpočtovaných prostriedkov. Predkladaný návrh rozpočtu považujem za reálny a udržateľný, s nižším objemom finančných zdrojov na rozvoj obecnej infraštruktúry.

Na základe hore uvedených skutočností

odporúčam

Obecnému zastupiteľstvu v Radzovciach

predložený návrh rozpočtu obce Radzovce na rok 2026

schváliť

a predložený návrh rozpočtov na roky 2027 a 2028

zobrať na vedomie.

V Radzovciach 4.11.2025

Ing. Eva Balážová, PhD.
hlavná kontrolórka obce